

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 13695
Tarih : 30.07.2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

74. Ferman olarak bilinen ve Şengal'de Êzîdî halkına yönelik gerçekleştirilen katliamın TBMM'de soykırım olarak tanınması konulu kanun teklifi gerekçesiyle birlikte ilişkide sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Şekir Uca
Feleknas UCA

Batman Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Ortadoğu'nun kadim halkı Êzîdîlerin, anayurtlarında ve diasporada yaşayanlar hakkında yeterli demografik veri mevcut olmamakla birlikte, dünya genelindeki nüfuslarının bir buçuk ila iki milyon arası olduğu tahmin edilmektedir. Ortadoğu'nun ulus devletlere göre şekillendirilmeye çalışıldığı 20. yüzyılda Êzîdîler sınırlarla birbirlerinden koparılmıştır. Êzîdî halkının büyük bölümü Irak Kürdistan Federe Bölgesi içerisinde yer alan Şêxan ve Şengal bölgesinde, bir bölümü Ermenistan, Gürcistan, Afrin, Suriye Ceziresi ve Halep ve Türkiye'nin Güneydoğusunda yaşamıştır. Ancak, Êzîdîler tarih boyunca özellikle inançları nedeniyle birçok defa soykırıma uğramış, katledilmiş ve göçe zorlanmışlardır. Bu nedenle, Êzîdîler bugün Avrupa başta olmak üzere Amerika ve Kanada gibi dünyanın farklı bölgelerine dağılmış durumdadır.

Ortadoğu'nun büyük bir kısmını yöneten Osmanlı imparatorluğu denetimindeki topraklarda yer alan Êzîdîler, Osmanlı yönetimi tarafından millet statüsüne sahip olmamışlardır. Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan Êzîdîler ise 1960'lar itibarıyla dünyanın farklı yerlerine göç etmişlerdir.

Farklı bir inanca sahip oldukları için geçmişte 74 kez katliama maruz kalan Êzîdîlerin kaderi 21. yüzyılda da değişmemiş, inançlarını ve kültürlerini günümüze aktaran Êzîdîler IŞİD'in

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Disisleri
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih : 01 Ekim 2021	Esas No: 2/3760

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LIĞI
30 Temmuz 2021
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
30 Temmuz 2021
No. 850192
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

yıkım gücü yüksek savaş araçları ve teçhizatları karşısında savunma araçlarından yoksun şekilde Şengal ve Şêxan 'da 74. Ferman olarak adlandırılan katliama maruz kalmışlardır. IŞİD tarafından yerlerinden ve yurtlarından edilen Êzîdîler yaşamlarını devam ettirecek maddi temellerinin tamamından mahrum bırakılarak ölüme terk edilmişlerdir. Binlerce Êzîdî öldürülmüş, binlerce kadın ve çocuk kaçırılmış, yüzlerce çocuk, hasta ve yaşlı açlıktan ve susuzluktan, gündüz sıcağın gece soğuktan dolayı yaşamını yitirmiştir. Bu kıyımla Êzîdîlerin tarih sahnesinden silinmesi amaçlanmıştır.

Tüm dünyanın özellikle Türkiye, Irak Kürdistan Federe Bölgesi, Irak ve Birleşmiş Milletlerin Êzîdîleri koruması gerekmektedir. Bu kültürel inanç, sadece Kürtlere değil, tüm insanlığa miras kalmıştır.

IŞİD'in, Êzîdîlere yönelik Şengal'de gerçekleştirdiği katliam ve soykırım tüm dünyanın gözü önünde gerçekleşmiş, Êzîdîlerin yaşadığı bu insanlık dışı uygulamalar pek çok kez raporlanmıştır. 2015'te Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, IŞİD'in Êzîdîlere planlı şekilde 'soykırım' yaptığını rapor etmiştir. Yine, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi tarafından Haziran 2016 tarihinde yayınlanan raporda da IŞİD'in Êzîdîlere yönelik soykırım işlediği belirtilmiştir. Benzer şekilde, 2016 tarihinde Avrupa Parlamentosu Êzîdî soykırımını tanıma kararı almıştır. Yine aynı yıl, ABD yönetimi IŞİD'in Êzîdîlere ve diğer azınlıklara yönelik 'soykırım' yaptığını tanıdığını açıklamış, Ekim 2017 tarihinde Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM) IŞİD'in Irak ve Suriye'de "özellikle Êzîdî, Hristiyanlar ve Sünni olmayan Müslümanlara karşı soykırım gerçekleştirdiğini" resmen tanımaları için Avrupa devletlerine çağrı yapmıştır.

Birleşmiş Milletlerin Şengal katliamına ilişkin hazırladığı raporda IŞİD'in Êzîdî halkına yönelik öldürme, cinsel şiddet, kölelik, işkence, insanlık dışı muamele, Êzîdî çocukları ailelerinden alıkoyarak kendi inançlarından ve toplumundan koparma gibi uygulamalarla Êzîdî kimliğini yok etmeyi amaçladığı belirtilmiştir. Tüm bu bulguların Êzîdîlerin kimliğinin tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik olduğu açıkça dile getirilmiştir. IŞİD özellikle Êzîdî kadınları ve çocukları savaş ganimeti olarak esir almış, kaçırılmış, köleleştirmiş, sistematik cinsel şiddete maruz bırakmış, zorla din değiştirmeye zorlamış ve köle olarak satmıştır.

BM Raporunda Êzîdî Halkına yönelik soykırım, Suriye ve Irak'ın taraf olduğu 1948 Soykırım Suçunun Önlenmesine ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşmesi'ndeki tanıma göre belirtilmiştir. 1948 Soykırım Sözleşmesi'nin 2. maddesinde soykırım tanımı şu şekilde yapılmaktadır:

Madde 2- Bu Sözleşme bakımından, ulusal, etnik, ırksal veya dinsel bir grubu, kısmen veya tamamen ortadan kaldırmak amacıyla işlenen aşağıdaki fiillerden herhangi biri soykırım suçunu oluşturur.

- a) Gruba mensup olanların öldürülmesi;
- b) Grubun mensuplarına ciddi surette bedensel veya zihinsel zarar verilmesi;
- c) Grubun bütünüyle veya kısmen, fiziksel varlığını ortadan kaldıracağı hesaplanarak yaşam şartlarını kasten değiştirmek;
- d) Grup içinde doğumları engellemek amacıyla tedbirler almak;
- e) Gruba mensup çocukları zorla bir başka gruba nakletmek

BM raporu, başta BM kurumları olmak üzere Suriye ve Irak gibi doğrudan soykırımla ilgili sorumluluk alması gereken ülkelerin yanı sıra Türkiye gibi, Êzidî göçünün olması nedeniyle sorunun bir parçası olan ülkelere yönelik pek çok tavsiye içermiştir.

Türkiye, kadim Êzidî toplumunun kutsal topraklarını barındıran ülkelerden biri olarak Êzidî inancının ve kültürünün katliam ve soykırımlarla yok edilmesinin önüne geçebilecek şekilde sorumluluk üstlenen bir ülke olmalıdır. Ne yazık ki, Êzidî halkına yönelik soykırım tüm dünyada çok geç görülmüştür. Êzidîlerin bir anayurdu olan Türkiye, IŞİD'in Êzidîlere yönelik gerçekleştirdiği kıyımı hala soykırım olarak kabul etmiş değildir. Türkiye, 74. ferman olan Êzidî-Kürtlere yönelik soykırımın yedinci yılında bu soykırımı tanıyarak ve IŞİD'e karşı etkin bir mücadele yürüterek tarihi rolünü oynamalıdır. Başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere IŞİD çetelerinin elinde olan Êzidî halkının özgürleşmesi, göç yollarına düşen binlerce Êzidî'nin topraklarına dönmesi yönünde üzerine düşen her türlü tedbiri ve politikayı uygulayarak halen devam eden soykırımın önüne geçmek adına adım atmalıdır.

Bu amaçla "74. FERMAN OLARAK BİLİNE VE ŞENGAL'DE ÊZİDÎ HALKINA YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN KATLIAMLARIN TBMM'DE SOYKIRIM OLARAK TANINMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ" hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Tarih boyunca soykırımı uğramış bir kadim Ortadoğu toplumu olan Êzidîlerin maruz kaldığı soykırım Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından tanınmıştır.

MADDE 2- Êzidî halkına yönelik 74. Katliam olan 3 Ağustos günü Êzidî Soykırım Günü olarak tanınmıştır.

MADDE 3- Türkiye'de yaşayan ve Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Êzidî halkına karşı sorumluluklar tanımlanır.

MADDE 3- Êzidî halkına yönelik gerçekleştirilen soykırımlara dair hakikatlerin ortaya çıkarılması konusundaki sorumlulukları belirler.

MADDE 4- Yürürlük Maddesidir.

MADDE 5- Yürütme Maddesidir.

74. FERMAN OLARAK BİLİNER VE ŞENGAL'DE ÊZİDÎ HALKINA YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN KATLİAMLARIN TBMM'DE SOYKIRIM OLARAK TANINMASI KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Türkiye Büyük Millet Meclisi, İŞİD adlı terör örgütünün, 3 Ağustos 2014 tarihinde Şengal ve Şêxan bölgesinde 800 bin ila 900 bin arası Êzidî-Kürdün yaşadığı coğrafyada on binlerce Êzidîyi katlettiği, yüzbinlerce Êzidîyi göçe zorladığı, beş bin ila yedi bin arası Êzidî Kadın ve çocuğu alıkoyduğu, Êzidî çocuklarını kendi kimliğinden kopararak asimile ettiği ve Şengal ve Şêxan bölgesinde yaşanan sistematik şiddetin, Êzidî halkının kimliğini ve inancını yok etmeye yönelik gerçekleştirdiği kırımın Êzidî halkına yönelik soykırım olduğunu ve bu soykırımının insanlığa karşı işlenmiş bir suç olarak tanır.

MADDE 2- Türkiye, Êzidî halkının maruz kaldığı, katliam, etnik temizlik, tehcir sebebiyle 3 Ağustos gününü Êzidî Soykırım Günü olarak tanır.

MADDE 3- Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Êzidîlerin ayrımcılığa uğramamaları, nefret söylemi üretilmesinin önüne geçilmesi ve güvenlikleri için özel tedbirler alır. Êzidî

Halkının kimliğini ve inancını koruyucu yönde önlemler alır. Türkiye sınırları içerisinde yaşamak isteyen ve Türkiye sınırları dışındaki topraklarına geri dönmek isteyen Êzidîlerin, kimlikleriyle, kültürleriyle güven ve ferah içinde yaşamaları konusunda sorumluluklarını yerine getirir.

MADDE 4- Türkiye Hükümeti, Êzidî Soykırımının tüm yönleriyle ortaya çıkarılması ve yaşanan saldırılardan etkilenmiş Êzidîlerin yeniden yaşam kurabilmeleri için gerekli ihtiyaçlarının maddi ve manevi olarak tazmin edilmesi konusunda aktif rol alır ve sorumluluk üstlenir.

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.